

Aris Nalcı: Sap bizden olunca...

Posted on 12/03/2021

Biz Ermeniler bu reformların tadına çok baktık, benden size tavsiye bir yolunu bulup Raffi'yi İngilizce veya Fransızca okuyunuz.

Ormandaki ağaçların kralı sormuş ağaçlara;

- En tehlikeli düşmanımız kim?
- 'Balta' demiş ağaçlar
- 'Nasıl bir şey o' diye devam etmiş kral
- Ucunda sivri bir metal var dövülmüş. O keskin tarafıyla öldürüyor bizleri
- Başka neleri var bu düşmanın?
- O keskin metalin bir sapı var, insanların tutup bize vurdukları.
- O neden yapılmış?
- 'Ağaçtan kralım.' demişler. Ağaçtan...
- 'İşte sapın bizden olmasıdır asıl sorun. Sapın bizden olması...' diye cevaplamış ağaçların kralı.

Yukarıda anlattığım hikaye ünlü Ermeni yazar Raffi'nin 'Deli' romanından. Ermeni edebiyatının en önemli yazarlarından biridir kendisi. Bir dönem Bakü, Yerevan, Tiflis arasındaki edebi ve kültürel akımın bir temsilcisi. Ne yazık ki bugüne kadar Türkçe'ye tercüme edilmedi.

'Deli' olarak tercüme edebileceğimiz (Khentı) romanı başyapıtı olarak bilinir.

Tarihsel bir kurgu romandır. 1880'lerde Osmanlı-Rus savaşının ortasında kalan Ermenilerin

halini anlatıp ondan öncesinde aslında Osmanlı'nın Hristiyanlar için ne denli 'müthiş olmadığı'nın en başarılı tasvirlerini yaptığı kallavi bir eserdir.

1915'ten önce yayınlandığı için de dönemin kültürel yapısına ve günlük hayata ışık tutan veriler bulursunuz içerisinde. Soykırımın 1915'ten önce başladığının kanıtıdır yazdıkları.

Birçok defa Batı Ermenistan'a geziler yapıp oradaki halkın durumunu gözleyen Raffi, romanında bunları tasvir etmiştir.

Yukarıdaki alıntı da onun içerisinde.

Raffi Ermenilerin içerisindeki Efendiler ve Amiralarn, Ermeni toplumuna karşı ırkçı, soykırım yapan, destekleyen kimi Kürtlerden ve Türklerden daha zararlı olduğunu anlatmak için kullanmış bu tasviri.

"Sapın bizden olmasıdır problem".

Ama günümüzde bunu her halkın yapısına ve siyasi durumuna paralel okuyabiliriz.

Yani Ermeniler için yazılan bu tasvir Kürtler için de Türkler için de geçerlidir bugün.

O zaman romanın içeriğinden bugüne bakmaya devam edelim.

1880'de henüz Tehcir Kanunu çıkmamış. Ama Ermenilerin ata binmesi, silah bulundurması yasak. Yani aslında baskıcı bir rejim var. Bugün gibi.

Ama toprakların Ermenilerden ve bu özelde Hristiyanlardan nasıl arındırılacağı ile ilgili gayet açık bir plan var.

Onları göndermek istiyorsan;

1. Önce sana karşı koymasını engelleyeceksin. Silah bulundurmamak yasak.
2. Kaçmasını engelleyeceksin. Ata binmek yasak.
3. Hristiyanlar da bu sırada yerleşik bir halk olacak mecbur, çünkü hareket edemiyor. Tarla ekip sürecektir. Ne yapacaksın? O ürünü elinden almak için toprak vergisi ödeteceksin.
4. Yetmeyecek arada sırada yerel beyler ve efendilerin onun evine ziyaretler yapmasını gelenek haline getireceksin ki 'Ermeni Türk'e Kürt'e hizmet etmelidir'i gayri resmi kanunlaştırırsın.
5. Ayda bir Kürt ağa ziyaret edip. Buğday isteyecek. Kirve olacak Ermeni'ye o Kürt. Kirve olunca Ermeni ahali yok diyemeyecek.
6. Buğday'ı yükleyecek katırı olmayacak. Ürünü yüklenecek katırlar da atlar da hibe olacak ağaya.
7. Aynı Kürt ağa kirve olduğu için ailedeki en güzel kadınları kendisine kuma alacak.
8. Ağadan sonra Osmanlı askeri gelecek ayda bir eve. O da askerleri ile yiyip içecek. Sorup soruşturacak, ne kadar zenginleşmiş bunlar diye.
9. Çok zenginleşmiş ise 'vergidir' diyecek alacak. Vergi alamıyorsa gözünün üstünde kaşın var deyip ceza kesecek.
10. Sizin eve falanca kişi gelmiş, tüccarmış ama aslında ajanmış, (O dönem Ruslar için) teröristmiş, diyecek ceza kesecek.
11. Eğitilmesini ve kalkınmasını sağlamak için köye gelen okul veya vakıf kurmak isteyen Ermeni entellektüeller 'terörist' olarak yaftalanacak. 'Bize karşı darbeye kalkıştılar' denecek.
12. Tüm bunlarda din ve dinadamları kullanılacak.

Ne kadar tanıdık değil mi?

Devam...

“Merkezi yönetim reform yapıyor, meşrutiyetinizi kazancaksınız. Ama hükümetin desteğe var” denip elde avuçta ne varsa süpürülecek. (Şirketlere bile el koyabilen bir Cumhurbaşkanlığı sistemi gibi)

Sonra zaten Ermeni'nin elinde bir şey kalmıyor.

Elde bir şey kalmayınca alınacak tek şey can. İşkence ile aile büyükleri ve siyaset yapmayı bilen ya da ağzı laf yapanlar alınacak gözaltına zaptiyelerle. (Tutuklanan siyasetçiler, iş insanları gibi)

Onlar yokken kadın ve çocuklara saldırılacak. Devşirilecek, tecavüz edilip bir daha kimliğine geri dönememesi sağlanacak.

Dahası var...

'Reform' yapılacak.

En önemli yeri de bu belki de.

Cumhurbaşkanı'nın duyurduğu İnsan Hakları Eylem Planı'nı duyunca herhalde en çok Türkiye'deki Ermeni, Rum, Süryani ve Yahudiler'in içi bir 'hop' etmiştir.

Zira bu yukarıda yazdığım Raffi'nin tarihsel kurgu romanını okumalarına gerek kalmadan bizzat yaşayanlar onlardı.

Tam da aynı sıralamayla oldu zaten. Paketin açıklanmasıyla Cumhurbaşkanı 'Azınlık' vakıflarında 2013'ten bu yana yapılamayan seçimlerin de yapılabilmesi için yönetmelik sorununun çözüleceğini vaat etti.

Sizi bilmem ama ben bir süredir içinde 'çözüm' kelimesinin geçtiği 'süreç'li ve 'sorun'lu tamlamalardan korkuyorum. Son çözüm sürecinin devlet tarafından desteklenmesine rağmen kimin boyunun üstüne yıkıldığını gördük hepimiz.

Peki Ermeni vakıfları neden seçim yapamıyordu biliyor musunuz?

Olayın tamamını ve tarihsel sürecini anlatacak kadar yerimiz yok burada onu Pazar günü ARTI TV'deki Gamurç programımda saat 23'te Avukat Sebu Aslangil'den dinlersiniz.

Ama size özet geçeyim biraz.

Azınlık vakıfları Osmanlı'dan Türkiye'ye geçiş döneminde Vakıflar Kanunu'na tabi tutulamadı ve sürekli yönetmeliklerle sorunları çözülmeye çalışıldı. Sonuçta para kazanma için değil vakıf işi yapmak için kurulmuşlardı.

Mal varlıkları, 1936 yılında devlet tarafından bir liste olarak istendi.

Bizimkiler korktu 'elde avuçta ne kaldıysa onu da alacaklar' diye tapular var olsa da tam liste verilmedi.

Bu arada devlet 1974'e kadar ses çıkarmadı. Veeeeee tam 74'te başladı davalar açmaya. O zamana kadar Hristiyan vakıflara kalmış ne varsa, eski sahiplerine iade edilmelidir, diyerek birçok malın geri iadesine sebep oldu.

Tabii arada yurt dışına göç etmiş veya ölmüş olan insanların malları da geri iade edilecek kimse kalmayınca 'devlete' kaldı.

Bundan yıllar önce devlet yine 'reform' yapıyorum dedi.

Korkulan oldu.

Reform kapsamında bir süre elde olan tapulardan başvurular kabul edildi.

Sonra ne mi oldu.

Reform oldu.

Binlerce tapulu mülkten sadece %10-15 arasında iade sağlandı.

Kalanı için de bundan sonra bir daha dava açma hakkı kalmadı vakıfların.

Raffi'nin romanındaki gibi, 1915'te başlayan eldeki zenginlikleri alma reformları, varlık vergileri, 20 kura askerlik ve benzeri uygulamalarla olduğu gibi son bir 'reform' hamlesi ile elden alındı. Hem de resmî olarak.

Geride kalan vakıflar ise sürekli valilik veya vakıflar genel müdürlüğü tarafından çıkarılan yönetmeliklerle seçimlerini yapabiliyorlardı.

Az değil yüzlerce azınlık vakfı var. Kilise vakfıları, okul vakıfları vs.

2013'te yapılan en son seçimlerin ardından vakıflar tekrar seçim yapamadı. Dolayısı ile şu anki yöneticiler 8 yıldır yönetimde. Birçoğu zaten yaşlılardan oluşuyordu. Onlar daha da yaşlandı, yoruldu. Yaş demek deneyim demek. Ama bu deneyimi aktarabilecekleri gençleri seçemediler yanlarına henüz.

Günümüzdeki sosyal ve teknolojik gelişmelere adapte olamadı yönetimler.

Ne oldu? 1880'deki gibi kuşaklar arası aktarımı bürokratik bi çıkmazla kesmiş oldu devlet.

'Canım devleti niye bekliyorlar. Gayri resmî yapsınlar' diyorsanız.

O yapılıyor zaten. Ama Türkiye'de bildiğiniz gibi asıl deneyim, vakıf ve derneklerde devlet daireleri ile veya siyasi ilişkilerde deneyim kazanmaktır. O da anca resmî olunca oluyor.

İşte şimdi yeni reform paketi ile bir kez daha Türkiye 'azınlık'lara 'reform' öngörüyor.

Sadece 'azınlık'lara değil tüm vatandaşlarına.

Yargı reformu diyor ama Hrant Dink davasını sonlandırmaya çalışıyor.

Kavala, Demirtaş, Yüksekdağ hâlâ tutuklu.

İnsan hakları diyor, bir yandan insanlar ölmeye devam ediyor.

Sivil haklar diyor, bir yandan milyonlarca liralık gaz ve toma suyu ihaleleri yapıyor.

Biz Ermeniler bu reformların tadına çok baktık, benden size tavsiye bir yolunu bulup Raffi'yi İngilizce veya Fransızca okuyunuz.

Kaynak: artigercek.com